

Nr 39.

Ankom till riksdagens kansli den 2 mars 1937 kl. 1 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående fortsatt statlig exportkreditgaranti.

(4:e avd.)

I en den 5 februari 1937 dagtecknad proposition, nr 83, har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över handelsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att svenska staten må, i överensstämmelse med nu gällande bestämmelser, under tiden till och med utgången av budgetåret 1937/1938 till belopp av högst 35 miljoner kronor — däri inberäknade de belopp, vartill garantier beviljats eller må komma att före utgången av nu löpande budgetår beviljas — iklädas betalningsansvar för till utlandet levererade inhemska alster av industri, jordbruk och fiske.

I anslutning till 1933 års och senare riksdagars beslut äger exportkreditnämnden att, till den svenska exportens främjande, bevilja statsgaranti för den kredit, som av exportör lämnas vid försäljning till utlandet av inhemska alster av industri, jordbruk eller fiske. I särskilda fall kan statsgaranti även beviljas för entreprenadarbeten, som utföras i utlandet i förening med industrileveranser, ävensom för till utlandet levererade alster av svensk teknisk konsulterande verksamhet, särskilt då dylik verksamhet kan bliva av betydelse för svensk export. Statsgarantien må högst avse, att ett belopp uppgående till 75 procent eller, i fråga om gatsten och kantsten, 85 procent av den av exportören lämnade krediten kommer att inflyta. Då fråga är om export av alster av jordbruk eller av fisk och fiskprodukter kan garantien utsträckas intill hela kreditbeloppet. I fall av denna art äger exportkreditnämnden även att helt eller delvis finansiera exporten genom köpesummans förskotterande.

Statsgarantien kan avse utebliven betalning av två olika huvudorsaker, nämligen dels i anledning av köparens insolvens, dels ock på grund av hinder för säljaren att erhålla betalning till följd av allmänt moratorium, valutaspärr, andra valutarestriktioner eller liknande statliga åtgärder utomlands.

Sammanlagda beloppet av samtidigt utelöpande exportkreditgarantier, däri inberäknat vad staten — utan att återbetalning ägt rum — kan hava fått utgiva på grund av förskott eller beviljad garanti, får ej överstiga 35 miljoner kronor. Inom ramen härför kunna nyssnämnda utvidgade garantier respek-

tive förskott till förmån för jordbruk och fiske uppgå till 6 miljoner kronor tillhopa.

Under åberopande av satt tidsbegränsning av medgivandet att ikläda staten betalningsansvar av nu ifrågavarande art, anmodade departementschefen genom skrivelse den 23 oktober 1936 exportkreditnämnden att avgiva yttrande, dels huruvida efter utgången av budgetåret 1936/1937 fortsatt bemyndigande för beviljande av statsgaranti för exportkredit m. m. kunde anses vara av behovet påkallat, dels ock, därest nämnden funne behov av dylikt bemyndigande föreligga, huruvida ändringar i gällande författningsbestämmelser med hänsyn till vunna erfarenheter av nämndens verksamhet kunde vara att förorda.

I skrivelse den 16 januari 1937 har exportkreditnämnden avgivit det begärda yttrandet. Nämnden har däri till en början rörande sin hittillsvarande verksamhet meddelat följande.

Den 31 december 1936 avsåge de utelöpande garantiförbindelserna krediter å tillhopa 21.1 miljoner kronor, varav statens garanti omfattade 11.6 miljoner kronor. Garantierna avsåge ett tjugotal olika länder. I intet fall hade vid export av produkter av jordbruk och fiske förekommit garantigivning inbegripande hela kreditbeloppet, och ej heller hade förskott lämnats.

I fråga om behovet av fortsatt bemyndigande för beviljande av statlig exportkreditgaranti har nämnden hänvisat till ett av styrelsen för *Sveriges allmänna exportförening* den 9 december 1936 avgivet yttrande, däri bland annat anförts följande.

En del av vår exportindustri, som närmast komme i fråga vid utnyttjandet av exportkreditgarantier, hade alltjämt att kämpa med svårigheter på grund av i utlandet gällande valutarestriktioner, kontingenteringar och andra statliga restriktiva åtgärder. Dessa, som vore för handen, då exportkreditgarantisystemet infördes, hade sålunda ej avvecklats utan snarare under senaste år ytterligare utbyggts i olika länder och utgjorde därmed allvarliga hinder för ett normalt handelsutbyte.

Om sålunda dessa skäl i och för sig talade för bibehållandet av exportkreditgarantisystemet, så tillkomme ännu en omständighet att tagas i betraktande, nämligen den, att, såvitt styrelsen hade sig bekant, statliga exportkreditgarantisystem fortfarande tillämpades i praktiskt taget alla med Sverige konkurrerande länder. Ej i något fall torde ett dylikt system ha avvecklats men däremot hade under år 1936 ytterligare utvidgningar på detta område förekommit. Under sådana förhållanden syntes det styrelsen önskvärt, att även den svenska industrien alltjämt bereddes möjlighet att, i fall av behov, använda sig av statlig exportkreditgaranti.

Det vore antagligt, att även i framtiden tillfällen kunde yppa sig för svensk exportindustri att deltaga i eller själv helt utföra anläggningar av sådan storlek, att de ej kunde genomföras utan exportkreditgaranti. Det vore ur svensk exportsynpunkt synnerligen önskvärt, att affärer av sistnämnda karaktär även framdeles genom exportkreditgaranti underlättades.

Styrelsen finge tillstyrka, att nuvarande exportkreditgarantisystem måtte bibehållas även under nästkommande budgetår.

För egen del har *exportkreditnämnden* anförts bland annat följande:

Exportföreningen hade erinrat om, att genom omläggning av kreditvillkoren vid exporten på Ryssland efterfrågan på exportkreditgaranti för leve-

ranser på nämnda land kommit att minska. Detta hade medfört, att totala antalet nya ansökningar om exportkreditgaranti, som under år 1935 utgjort 184, för år 1936 endast varit 116. Däremot utvisade det sammanlagda kreditbeloppet av under år 1936 beviljade ansökningar, 17.4 miljoner kronor, en stegring i förhållande till motsvarande siffra för år 1935, som var 13.7 miljoner kronor. Denna ökning hade sin grund i att nämnden under år 1936 beviljat några ansökningar på mycket betydande belopp. Den största garantien hade avsett entreprenadarbete i Lettland i samband med svenska industrileveranser av en omfattning, som svenska entreprenadföretag tidigare icke utan samverkan med utländska entreprenadföretag åtagit sig.

I premier hade exportkreditnämnden under de gångna verksamhetsåren intill den 1 januari 1937 uppburit sammanlagt 924,000 kronor, medan i skadeersättningar utbetalats 70,000 kronor, varav 60,000 kronor senare av nämnden återvunnits. Kostnaderna för nämndens verksamhet hade utgjort 142,000 kronor. Av det influtna premiebeloppet hänförde sig 610,000 kronor till garantier, för vilka statens ansvar upphört. Såsom exportföreningen framhållit, hade sålunda inflytande premier möjliggjort en ej oansenlig fondbildning. Att härav draga några tillförlitliga slutsatser angående det slutliga resultatet av nämndens verksamhet låte sig emellertid med hänsyn till utestående garantier givetvis ej göra.

Med hänvisning till vad sålunda anförts finge exportkreditnämnden förorda, att nämndens verksamhet måtte utsträckas att omfatta jämväl budgetåret 1937/1938.

Någon ändring i gällande författningsbestämmelser för exportkreditnämndens verksamhet ansåge nämnden icke vara av behovet påkallad.

Statskontoret och kommerskollegium hava ej funnit anledning till erinran mot exportkreditnämndens framställning.

Departementschefen har i ärendet anförts följande:

Med hänsyn till det handelspolitiska läget och vad i ärendet i övrigt framhållits tillstyrker jämväl jag, att den statliga exportkreditgarantiverksamheten fortsättes under nästkommande budgetår. Vid verksamhetens fortsatta bedrivande synes dock på grund av rådande konjunkturer en viss varsamhet böra iakttagas. Sålunda torde böra undvikas garantigivning, som kan leda till en icke önskvärd utveckling av det inhemska konjunkturläget eller som uppmuntrar en på grund av rådande betalningsförhållanden eljest olämplig export. Jag förordar, att maximum för den sammanlagda kreditgarantisumman, däri inräknade de belopp, vartill garantier beviljats eller kunna komma att före utgången av löpande budgetår beviljas, bestämmas till samma belopp som för innevarande budgetår, eller 35 miljoner kronor. Även övriga nu gällande bestämmelser för verksamheten torde böra bibehållas oförändrade.

Under åberopande av vad departementschefen sålunda anförts hemställer utskottet,

Utskottet.

att riksdagen må medgiva, att svenska staten må i överensstämmelse med nu gällande bestämmelser under tiden till och med utgången av budgetåret 1937/1938 till belopp av högst 35 miljoner kronor — däri inberäknade de belopp, vartill garantier beviljats eller må komma att före utgången av

Statsutskottets utlåtande Nr 39.

nu löpande budgetår beviljas — iklädas betalningsansvar för till utlandet levererade inhemska alster av industri, jordbruk och fiske.

Stockholm den 2 mars 1937.

På statsutskottets vägnar:

ANDERS ANDERSON.

Närvarande: se under utlåtandet nr 37.
